

УДК 330.341.1:336

Григор'єва О.В.

аспірантка НУ «Запорізька політехніка», Запоріжжя, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ КЛІМАТИЧНИХ РИЗИКІВ ЗА СПЕЦИФІКОЮ ЇХ ВПЛИВУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМПАНІЙ

Адаптація до зміни клімату є процесом пристосування бізнесу у відповідь на фактичні або очікувані деструктивні кліматичні впливи, що дозволить знизити їх негативні наслідки та скористатися сприятливими можливостями. Надзвичайно важливим кроком для ефективної адаптації є чітке розуміння очікуваних наслідків, вразливості та ризиків, пов'язаних зі зміною клімату у короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективах. Проте прогнозувати кліматичні ризики досить складно через їх радикальну невизначеність та особливі, притаманні тільки їм, властивості, зокрема: непередбачуваність, складність прогнозування та радикальну невизначеність, складну динаміку та спричинення ланцюгових реакцій, незворотність та нелінійність (коли невеликі зміни клімату можуть призвести до значно більших змін, і навіть катаклізмів, у будь-яких сферах діяльності). Втім, це є вкрай необхідним, оскільки кліматичні ризики через ефекти вторинних наслідків впливають на діяльність компаній, обумовлюючи фінансові втрати від зміни вартості активів.

Робочою групою Task Force on Climate-related Financial Disclosures of the Financial Stability Board за специфікою впливу умовно виокремлено наступні основні категорії кліматичних ризиків:

фізичні ризики, безпосередньо пов'язані із фізичним впливом змін клімату на компанії, а саме ризики фізичних активів та ризики зриву бізнесу. Прикладом, пошкодження активів, розрив логістичних ланцюгів, відсутність доступу до ресурсів, повені, спричинені зміною клімату;

ризики відповідальності – ризики, що відображають, як компанія сприймається та оцінюється споживачами, інвесторами, громадами та іншими зацікавленими сторонами щодо кліматичних подій, стратегій та темпів переходу до низьковуглецевої економіки.;

- *перехідні (транзитні) ризики*, пов'язані з переходом до економіки з низьким рівнем викидів вуглецю. Прикладом, підвищення цін на викиди парникових газів, капітальні витрати на впровадження «зелених» технологій тощо.

Виходячи з сукупності перелічених категорій, управління кліматичними ризиками бізнесу за принципом застереження є очевидним,

оскільки дієве управління здатне не лише мінімізувати втрати, а й забезпечити збільшення вартості бізнесу та підвищенню його ESG-рейтингу, сигналізуючи стейкхолдерам, що бізнес ефективно управляє своїми ризиками і оперативно адаптується до змін клімату.

Першими кроками для ефективної підготовки до майбутніх ризиків, пов'язаних зі зміною клімату має бути розуміння наслідків зміни клімату, що можливо за умови здійснення оцінки ризиків і вразливості до зміни клімату (ОРВЗК).

Один із найбільш структурованих та об'єктивних підходів щодо проведення ОРВЗК запропоновано GIZ у Настановах з оцінювання вразливості бізнесу (Vulnerability Sourcebook), в яких узагальнено концепцію вразливості, представлену в AR4 та AR5.

На основі даної концепції у 2021 році вийшов міжнародний європейський стандарт ISO 14091:2021 «Адаптація до зміни клімату - керівні принципи оцінки вразливості, впливу та ризиків». Цей документ містить рекомендації щодо оцінки ризиків, пов'язаних з потенційними наслідками зміни клімату.

Стандартизовані в ньому підходи до оцінки ризиків дозволяють отримати змістовне обґрунтування для визначення заходів з адаптації за трирівневим підходом:

перший рівень оцінки ризиків – це відносно швидкий процес, який може бути проведений у формі якісної оцінки без залучення детальних локальних даних для формування попереднього стратегічного розуміння ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, з якими стикається бізнес;

другий рівень – це процес якісної та кількісної оцінки ризиків і вразливості, який проводиться з метою ідентифікації й оцінювання ризиків бізнесу, встановлення вразливості його основних компонентів та визначення наслідків зміни клімату;

третій рівень – процес деталізованого аналізу пріоритетних та специфічних ризиків і вразливостей, визначених на етапі оцінки другого рівня.

Таким чином, приходимо до висновку, що укорінена думка про те, що стихійні лиха вимагають лише своєчасного та ефективного реагування, має змінюватись визнанням необхідності вжиття заходів з адаптації до змін клімату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Hryhorieva O. Managing climate risks in business using the precautionary principle. Економічний вісник Державного вищого навчального закладу «УДХТУ». 2023. №2. С.35-43. DOI: 10.32434/2415-3974-2023-18-2-35-43

2. ISO 14091:2021 Adaptation to climate change — Guidelines on vulnerability, impacts and risk assessment. ISO. URL: <https://www.iso.org/standard/68508.html>